

Geçtiğimiz yıl boyunca çeşitli çevrelerce sık sık gündeme getirilen erken seçim senaryoları cumhurbaşkanlığı krizi ile birlikte kuvveden fiile döndü. Bununla birlikte bu seçime erken seçim değil, öne alınmış bir seçim demek daha doğru. Ancak bu seçim bir başka siyasi krizin sonucu olduğu için farklı bir nitelik kazandı. Çünkü bu defa seçim sonrası için siyasi istikrarsızlık ihtimali artmış durumda. 2002 seçimlerinde AKP bir bilinmeyendi. Mevcut ekonomik programa ve AB perspektifine ne ölçüde sahip çıkacağı belli değildi. Geçen beş yıl içinde AKP'nin hem ekonomide hem de AB konusunda umulanın ötesinde bir performans sergilemesi bu soruları gündemden kaldırırken, Türkiye bu seçimde kendini yeni bir tartışmanın içinde buldu. Ve ne yazık ki epeydir unuttuğumuz kısır siyasi gündemimize yani rejim tartışmasına yeniden geri döndük. İşin kötüsü bu kısır siyasi gündem, yavaş yavaş ortadan kaldırdığımızı düşündüğümüz ekonomik istikrarsızlık ihtimaline de güç kazandırmış görünüyor. Şu nedenle ki artık küresel ekonomiye eklenmiş ve doğrudan ya da dolaylı yabancı yatırımcı ağırlığı artmış bir Türkiye var ve bu Türkiye siyasi istikrarsızlığa eskisinden çok daha fazla duyarlı. Türk ekonomisinin yapısal ve kurumsal özellikleri bugünden yarına radikal biçimde değiştirilemeyeceği için mevcut ekonomik dengelerin ve büyümenin küresel sermaye ve konjonktür göz ardı edilerek, sürdürülebilir kılınması mümkün değil...

Ekonomi beş yıl öncesine göre çok daha iyi bir yerde olmakla birlikte henüz kalıcı bir yörüngeye oturmadı. Mevcut iyileşme, iç dinamiklerden ve yapısal değişimden çok, bir yandan hükümetin istikrar programına ve mali disiplinine bağlı kalması, öte yandan uluslararası konjonktürün ve likiditenin olumlu etkisi ile gerçekleşti. Ancak enflasyonun en önemli kontrol aracı haline gelen düşük döviz kuru başka bir kronik sorun yaratmış bulunuyor: Cari açık ve büyüyen dış ticaret açığı. Her ne kadar ihracatın artmış ve neredeyse 100 milyar dolara yaklaşmış olması sevindirici ise de ekonomide yapısal dönüşümün öneminin halen yeterince kavranmamış olmasından dolayı ithalat artış hızı ihracatın üzerine çıkmış durumda. Üstelik şimdiye kadar düşük kurun sakıncalarını dengeleyerek ihracat performansının sürmesini sağlayan verimlilik artışlarının da sonuna gelindi. Aynı zamanda düşük döviz kuru YTL maliyetleri

yükseltiyor ve rekabet gücünü aşındırıyor.

İstikrar programının yapısal reformlarla ilgili bacağı ise istenen hızda yürütülemedi. Bankacılık sektöründe sermaye eksikliği tamamlandı ama sistemin küçüklüğü ve serbest sermayenin halen devam eden yetersizliği ekonomik gelişmeyi destekler düzeyde değil. İlaveten, vade uyumsuzluğu sorunu da aşılamadı, hatta büyüyor. Bu ise siyasi kriz nedeniyle dalgalanma riski yüksek bir ekonomide ciddi bir darboğaz teşkil edebilir. Uzun vadede sürdürülebilir dengeler için zorunlu olan reel sektördeki değişim ise çok yavaş. Bu nedenle 2008'deki Basel II uygulaması süreci herkesi korkutuyor.

Kurumsal vergisi reformu, kar payları üzerindeki vergi yükünün düşürülmesi ve gelir idaresinin reorganizasyonu gibi olumlu adımlara rağmen gelir vergisi reformu ve kayıt dışının azaltılması gibi vergi reformunun çok temel ayaklarında önemli bir gelişme sağlanamadı. Yapısal dönüşüm açısından kritik değer taşıyan istihdam maliyeti ve Ar-Ge teşvikleri konusu da, hükümetin olumlu niyet açıklamasına rağmen, sonuçlandırılmadı.

Olumlu gelişmelerden bir diğeri de toplam kamu borçluluğunun önemli ölçüde düşürülmesi, hatta bu konudaki Maastrich kriterinin tutturulması ve borçların vade yapısının orta ve uzun vadeli borçlar lehine değişmesi olmuştur. Faizler ise hala yüksektir, Türkiye en yüksek reel faiz ödeyen ülke olmaktan kurtulamamıştır. Kuşkusuz son siyasi gelişmeler ve gerginlikler, Kuzey Irak'a müdahale spekülasyonları ve AB sürecindeki yavaşlama reel faizlerin yönünün yukarıda durmasına sebep olmaktadır.

Bütün bu hususlar ile etki-tepki ilişkisi içinde olan enflasyon ise tek hanede durmakta zorlanıyor. Yüzde 4'lük hedefin tutturulamayacağı belli gibi. Seçim sürecinde kısmen bozulması muhtemel mali disiplinin bu nedenle seçim sonrasında yeniden sıkı bir şekilde yerleştirilmesi gerekiyor.

Sözün kısası Türkiye'nin makro ekonomide, işletme düzeyinde, istihdamda, rekabet gücünde eğitimde başa çıkmak zorunda olduğu o kadar çok sorun var ki bunlara hiç değilse kendi hatalarımız, kısır çekişmelerimiz ve basiretsizliğimizle yenilerini katıp enerjimizi israf etmemeliyiz.